

Hiyeroglifler Nasıl Çözüldü 2

– Aydın Akdeniz · 24 Ağustos 2011

Danimarkalı Zoega'dan sonra Arapça uzmanı Silvester de Sace (1802) ve İngiliz Doktor Thomas Young (1814) gibi isimlerde Eski Mısır yazıları üzerinde çalışmalar yaptı fakat bu çalışmalardan da istenen sonuç alınamadı. Yazıları çözümlenmeyi başaran isim; Jan Fransuva Şampolyon'dur. Şampolyon Kıptî dilini çok iyi derecede bilmekteydi. Ayrıca eski mısır tarihi hakkında kendi dönemindeki bilgilere de hâkimdi. Bankes tarafından Londra'ya gönderilen obeliskin üzerindeki çerçevevi yazılar kopya edilerek 1822'de Incriptionslar akademisine gönderilmiş ve bunlar Letronne tarafından Şampolyon'a verilmişti. Şampolyon, Rosette taşı üzerindeki Ptolémée isminden hareketle Cleopatra ismine ulaşır. İsim çevresindeki işaretlerin ünlü harfler, fonetik olduklarına inanır. Bununla bilinen ve okunmuş harflerin sayısını çoğaltıyor ve bütün harflerin tam bir açıklamasını yapmış oluyordu. Elde ettiği alfabetesini zamanın bilinen tüm unvan, isim ve lakaplarına uyguladığında hiyeroglif yazı ile yazılmış olan şekiller hep okundular.

Şampolyon'dan öncekilerin hatası Mısır yazısını bazen tamamen rumuzlu, bazen de tamamen fonetik olarak düşünmeleri olmuştur. Gerçekte ise bu karışık bir sistem olup hem rumuzlu hem resim ile ifade edilen ve hem de fonetik özelliği olan bir yazıdır. Bu özelliği aynı levhada, aynı cümlede ve hatta aynı kelimedede bile görmek mümkündür.

Şampolyon 14 Eylül 1822 gününün sabahında yapmıştır bu buluşu. Büyük kardeşine " işimi yakaladım" diye haykırmış ve zihin yorgunluğundan, icadın boğucu heyecanından, elde edeceği muazzam sonuçların sevincinden bitap düşerek beş gün devam eden bir baygınlık içinde senkop geçirir. Yirmi bir eylülde zinde bir şekilde uyanır ve kardeşine 22 eylül tarihli mektubunu dikte ettirir. 27 eylül tarihinde mektubu akademide okundu. Şampolyon birkaç ay içinde " Eski mısırlıların hieroglif sistemleri şerhi " adındaki eserini yazar.

Not; Yukarıdaki yazı, ilk metinde belirtilen kaynaktan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Napolyon'un Mısır seferiyle hızlanan çalışmalar, neticede istenen sonucu vermiş ve on beş asır boyunca insanlığın bilgisinden uzak kalan bir antik medeniyet gün ışığına çıkartılmıştır. Bilgiye ulaşmada askeri bir hareketin ve siyasi ihtirasların, gizemli hazinelere ulaşma arzusunun rol oynaması dikkat çekici bir ayrıntı olsa gerek.

07/08/2007